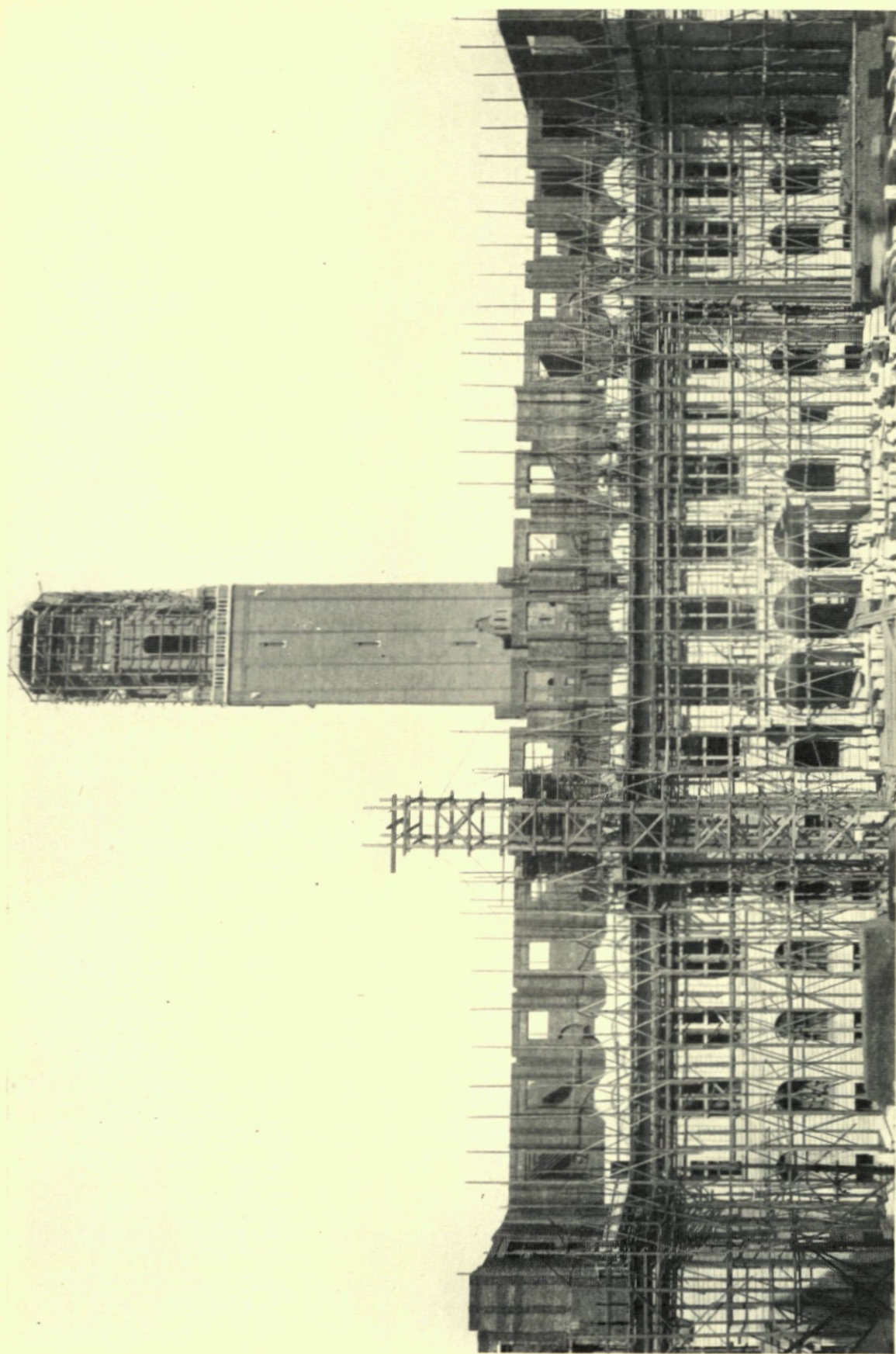

BEKNOPT OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE
OPENBARE WERKEN IN 1917
DOOR L. W. H. VAN DIJK, CIV. ING.

Hoewel in het verslag over het jaar 1916 reeds melding kon worden gemaakt van enkele raadsbesluiten tot verbetering van de volkshuisvesting, zou men van het jaar 1917 eerst met recht kunnen zeggen, dat het stond in het teeken van woningbouw voor de minder gegoede bevolking. Voor deze categorie van inwoners werd de woningnood inderdaad nijpend. Immers bleek al spoedig, dat door uitgifte van bouwterrein tegen lageren prijs, gepaard met de bereidverklaring tot verstrekking van hypotheek van gemeentewege, de bezwaren, in deze tijden aan de particuliere bouwnijverheid verbonden, niet afdoende werden opgeheven. Door de voortdurende stijging der bouwmaterialen was toch, ook bij deze tegemoetkoming, een tekort op de exploitatie van de woningen niet te vermijden. Nog op het einde van het vorige jaar werd daarom besloten aan, op den voet der woningwet werkende vereenigingen, die uitvoering wenschten te geven aan bouwplannen, waarvoor het aanvragen van voorschot uit 's Rijks kas gewettigd voorkomt, duurzaam een jaarlijksche bijdrage uit de gemeentekas in uitzicht te stellen in de betaling van de annuïteit, welke terzake van dat voorschot is verschuldigd. Voorts werd bepaald, deze bijdrage, waarvan een gedeelte mede voor rijksrekening komt, gelijk te stellen aan het nadeelig saldo der winst- en verliesrekening, voor zoover dit althans een, voor elk concreet plan nader te bepalen maximum niet te boven gaat. Voor woningen voor normale gezinnen werd dit maximum aanvankelijk aangenomen op f 52,— per woning en per jaar; voor die voor groote gezinnen, d.w.z. voor woningen met minstens 6 slaappleatsen werd dit bedrag op f 78,— gesteld. Uiteraard moest bij de verleening van een dergelijke bijdrage aan de Gemeente medezeggenschap worden gegeven in het finantieel beheer der betrokken vereeniging en in de voor de woningen te bedingen huur.

Deze zeer ingrijpende toezegging miste hare uitwerking niet, al bleek, dat, tengevolge van de verdere prijsstijging van materialen, verhooging van het in beginsel aangenomen maximum der bijdrage, soms zelfs tot boven f 100,— per woning per jaar, nood-

XXXVIII

HET NIEUWE STADHUIS, 5 OCT. 1917. FOTO E. MIEDEMA

zakelijk werd. Op den aangegeven voet werd achtereenvolgens medewerking verleend aan de R. K. Bouwvereniging „Voor het Huisgezin” voor woningbouw aan de Asterstraat, aan de Bouwvereniging „Patrimonium” voor panden aan de Ranonkelstraat, aan den Bloemhof, aan de Wolphaertsbocht en aan de Schippersstraat, aan de Maatschappij voor Volkswoningen ten behoeve van woningbouw in den voormaligen Reserveboezem en aan de Maatschappij voor Volkshuisvesting „Vreewijk” voor woningen op het terrein in Karnemelksland, toebehoorende aan de N.V. „Eerste Rotterdamsch Tuindorp”, tezamen omvattende 688 woningen.

Naast de bevordering van de particuliere bouwnijverheid heeft de Gemeente intusschen ook zelf de hand aan den ploeg geslagen en is zij mede tot de stichting van eenvoudige woningen overgegaan. Op terreinen nabij den Bloemhof werd de bouw aangevangen van enkele en dubbele panden, tezamen ruimte biedende voor de huisvesting van 309 gezinnen: ten zuiden van den Katendrechtschen Lagedijk werd, na opheffing van de Tolbocht en verdeeling van het bouwterrein in kleinere kavels, de stichting van 153 stuks kleine vrije woningen ter hand genomen. Plannen voor verderen aanbouw van eenvoudige woningen zijn in voorbereiding.

Voor het overige bleef de stadsuitbreiding, welke nog geringer was dan verleden jaar, in hoofdzaak beperkt tot het aanbrengen van trottoirs en verbreeding van noodstraten voor de weinige nieuw gebouwde panden; uiteraard was toch ook voor het gebruik van nieuw bestratings-materiaal zuinigheid meer dan ooit geboden.

Het in aanleg zijnde park Rozenburg, benoorden den Oudedijk, waarvan in het Jaarboekje 1916 melding werd gemaakt, kwam zoover gereed, dat het voornaamste gedeelte daarvan in Juni voor het publiek toegankelijk kon worden gesteld; de doortrekking van de Kralingsche Plaslaan langs het terrein van de IJclub Kralingen is thans onderhanden,

Op het terrein van de Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende Goederen „Insulinde”, gelegen tusschen den Bergsingel en de Zuid-Hollandsche Electriche Spoor, worden de straatbanen aangereden, waartoe het benodigde zand, gelost aan de

Rotterdamsche Schie, met kipkarren wordt aangevoerd.

Met het vooruitzicht, dat eerlang ook van deze terreinen bebouwing kan worden verwacht, kwam het vraagstuk van een betere verbinding van het stadskwartier benoorden den Bergweg met laatstgenoemden verkeersweg opnieuw op den voorgrond. Aangezien voor de daartoe noodige doortrekking van den Bergsingel over particulier terrein met den betrokken eigenaar geen overeenstemming kon worden verkregen, werd besloten tot onteigening van de benoodigde perceelen krachtens de woningwet. In deze onteigening werden intusschen mede opgenomen de, aan denzelfden eigenaar toebehoorende, terreinen bewesten de Zuid-Hollandsche Electriscbe Spoor, benevens een deel van de, ten zuiden daarvan gelegen, bebouwing met erven langs de Vlaggemanskade en op den hoek van deze en den Bergweg. Door den overgang van deze perceelen aan de Gemeente zal in de naaste toekomst ook de ontsluiting voor bebouwing van de tusschen meergenoemde spoor en de Rotterdamsche Schie gelegen gronden verzekerd zijn. De ter-visie-legging van de onteigeningsbescheiden had plaats. Met deze voorbereiding voor stadsuitbreiding houdt nauw verband een met den Bergpolder getroffen overeenkomst, betreffende verplaatsing van zijne bemalingsinrichting, nu door dien polder tot electrificatie daarvan zou worden overgegaan. Bij deze regeling gaat het tegenwoordig molenerf, gelegen aan de Vlaggemanskade, juist ter plaatse van de, in het uitbreidingsplan opgenomen, overbrugging der Schie, aan de Gemeente over en wordt aan de Scherpendrechtsche kade een nieuw gebouwtje gesticht, waarin door den Bergpolder de electrische bemalingsinrichting zal worden opgesteld.

Na voortgezette langdurige onderhandelingen omtrent de ontpoldering van het binnen de Ceintuurbaan gelegen gedeelte van den polder Prins Alexander werd met het betrokken bestuur, wat de zuiver technische punten betreft, overeenstemming gekregen, zoodat met de eerste terreinwerkzaamheden ten behoeve van de uitvoering van het bosch- en parkplan rondom den Kralingschen Plas kon worden aangevangen. Er werd overeengekomen, dat de eigenlijke nieuwe waterscheiding tusschen het ontpolderde terrein en het overblijvende gedeelte van den polder zal worden gevormd door een smalle, langs de binnenzijde

XL

van de Ceintuurbaan te maken kade. Voor een gedeelte zal deze kade samenvallen met een nieuwen weg, welke de op te heffen Spiegelnisserweg en Veenweg zal vervangen. Ten behoeve van de ophooging der terreinen, welke in drie afzonderlijke gedeelten zal geschieden, zullen, eveneens parallel met de Ceintuurbaan, op onderlingen afstand van 55 M. twee dijken in den droge worden aangereden. Door voorafgaande opvulling van deze ruimte zal, alvorens tot de eigenlijke meer omvangrijke opspuiting wordt overgegaan, aan de zijde van den polder een ringdijk van 60 M. breedte zijn verkregen. Ten slotte werd goedgevonden de financiële regeling van de ontpoldering, waaromtrent tusschen partijen verschil van gevoelen bleef bestaan, aan het gewestelijk bestuur over te laten. Met den aanleg van de waterscheiding en van den nieuwen weg, benoorden den Spiegelnisserweg, werd daarop in het voorjaar aangevangen.

In de binnenstad valt te boeken de voortgang met den bouw van het nieuwe raadhuis aan den Coolsingel. Hoewel men ook hier den invloed van de bijzondere tijden bleef ondervinden, mocht het gelukken het gebouw vrijwel geheel op te trekken tot de zoldervloeren, terwijl op de achterste helft zelfs de kap kon worden gesteld en afgedekt. De toren kwam, op de later te maken afwerking na, geheel gereed; door zijne hoogte van 73 M. is hij op vele punten in de stad zichtbaar, terwijl van verre het silhouet duidelijk spreekt. Van vele zijden werden ook dit jaar schenkingen ontvangen voor de versiering of meubileering van het gebouw, welke met warme erkentelijkheid door den gemeenteraad werden aanvaard.

Voor de verkrijging van een goede verkeersregeling werd de eerste stap gezet. Op verschillende punten in de stad werden daartoe vluchtheuvels aangelegd, waar rechts om moet worden heengereden en waarbij zoo noodig houten borden met pijlen en opschriften nadere aanduiding geven omtrent de door het rijverkeer te volgen route.

Ter verbreding van het, voor het drukke verkeer te smalle gedeelte van den Nieuwen Binnenweg tusschen Van Speykstraat en 's-Gravendijkwal werden verschillende voortuintjes langs de zuidzijde van dien weg aangekocht.

De verhooging van de rivierwaterkeerende dijken op den Rechter-Maasoever werd voltooid; op voorschrift van het Hoogheemraadschap van Schieland werden ook de dijken om den Mui-zenpolder 25 cM. opgehoogd en daarmee gebracht op 4.25 M. boven Rottepeil.

Intusschen moest mede op den Linker-Maasoever tot verhooging van de rivierwaterkeering worden overgegaan, ingevolge een desbetreffend besluit van de Provinciale Staten van Zuid-Holland, een en ander nog altijd in verband met den stormvloed van 13-14 Januari 1916. Deze werken zijn in uitvoering.

Van de verschillende grootere en kleinere verhuringen van gronden, welke in het havengebied tot stand kwamen, verdient afzonderlijk vermelding die, waarbij in aansluiting met de, in het vorig verslag reeds opgenomen, verhuring van het kadeterrein langs de IJselhaven W. Z., ook de kop van het schiereiland tusschen die haven en de Lekhaven aan The Royal Mail Steam Packet Co te Londen werd uitgegeven. De op dit terrein van gemeentewege in aanbouw zijnde loods zal na voltooiing tegen vergoeding van de werkelijke bouwkosten door genoemde maatschappij worden overgenomen. In verband met dezen verkoop ligt het in de bedoeling om ter voorziening in opslagruimte voor algemeen gebruik, waarvoor deze loods bestemd was, nieuwe loodsen te bouwen aan de Waalhaven.

Tusschen de Van Helmontstraat en den Keileweg werd een verder terrein in huur uitgegeven aan de N.V. Maatschappij Van Berkel's Patent, zoodat deze firma ter plaatse nu over een aangesloten emplacement van ongeveer 30.400 M². beschikt.

Een belangrijke transactie werd voorts aangegaan met de Maatschappij voor Scheeps- en Werktuigbouw Fyenoord, ter uitbreiding van haar tegenwoordig fabrieksterrein, door verkoop aan deze maatschappij van het ten zuiden van de Zinkerstraat langs de rivier gelegen gemeentelijk buizenterrein. Van de totale oppervlakte van bijna 2 H.A. zijn de strooken langs de rivier en tweerszijden van de hoofdbuis der drinkwaterleiding, welke een voortzetting van den zinker door de rivier vormt, buiten verkoop gehouden en onder nadere voorwaarden in eeuwigdurende erfpacht uitgegeven. Een gedeelte van het terrein werd reeds aan de maatschappij ter beschikking gesteld; de verdere levering

heeft eerst later plaats, nadat het gemeentelijk bedrijf zal zijn overgebracht naar het oeverterrein langs den Katendrechtschen wal.

De vooruitbouw van den kaaimuur aan de Rijnhaven Z.Z. langs een gedeelte van het aan de Holland-Amerikalijn verhuurde terrein werd voltooid, evenals de herstelling van een gedeelte kaaimuur langs de Rijnhaven O.Z.

Over een lengte van ongeveer 300 M. is onderhanden de grondverbetering voor kaaimuurbouw langs de Waalhaven N.Z. De zandophooging voor de, om de Waalhaven te leggen, spoorverbinding werd voltooid, waarmede tevens de definitieve dijk om deze haven op hoogte is gebracht. Enkele loswallen werden nog volgespoten. In de Waalhaven zelf had noemenswaardige uitbaggering evenwel niet plaats.

Voor de onteigening van de, voor den aanleg van de haven-spoor benoodigde terreinen, had de eerste ter-visie-legging plaats.

Bij de wet van 1 December werd het algemeen nut verklaard voor de onteigening van perceelen ten behoeve van de haven-uitbreiding op den Linker-Maasoever en gelegen tusschen het Waalhavengebied en de Noordgeul.

Aan de Rotterdamsche Droogdok Maatschappij werd medewerking verleend tot oprichting van een zwembad bij het tuindorp aan de Boven-Heyplaat, waartoe van gemeentewege de pontons van het eertijds reeds buiten gebruik gestelde deel van het vroeger zwembad aan de Boompjes kosteloos ter beschikking werden gesteld. Voor de verdere inrichting van het bad, hetwelk ook voor het publiek toegankelijk is, werd door de maatschappij zorggedragen.

Ten einde in deze tijden het kweken van voedingsgewassen hier ter stede te bevorderen en de bevolking daartoe aan te moedigen, werden in het voorjaar ruim 450 tuintjes uitgegeven, elk ter grootte van ongeveer 200 M². De hiermede bereikte resultaten waren alleszins bevredigend.

Nog zij aangeteekend, dat op 14 October lijn 11 van de R.E.T.M., verbindende het westelijk einde van de Mathenesserlaan met het Lischplein, in gebruik werd genomen, al bracht dit mede eenige beperking van den dienst op de overige lijnen, ten einde het stroomverbruik, met het oog op de noodzakelijke

kolenbeperking, binnen de vastgestelde grens te houden.

Door den Gemeenteraad werd in beginsel goedkeuring gehecht aan den aanleg van een nieuwe tramlijn op den Linker-Maasoever van de Nassaukade naar Charlois langs Oranjeboomstraat, Mallegat, Varkenoordschekade en Putschelaan, waar aansluiting zal worden verkregen met de bestaande lijn 9. Het ligt in de bedoeling thans aan de betrokken lichamen medewerking te vragen tot demping van het Mallegat en overbrugging van het spoorwegemplacement ter hoogte van de Slaghekstraat.

Te Hoek van Holland kwam een voorloopige watervoorziening tot stand, waarbij het water, met speciale booten van uit Rotterdam aangevoerd, eerst wordt gepompt in een laag reservoir, dat is opgesteld nabij de Rietdijkstraat; met eene electrische installatie wordt het dan verder in het leidingnet geperst.

Door aankoop tegen *f* 325.000,— gingen in het bezit van de Gemeente over de uitgestrekte eigendommen van de Rotterdamse Maatschappij tot Exploitatie van bouwterrein te Hoek van Holland. Deze terreinen, ter oppervlakte van ongeveer 51 H.A., komen door hunne ligging tusschen het zeestrand en den 's Gravenzandschen weg wel het eerst voor bebouwing in aanmerking, zoodat het voor de goede ontwikkeling van dit deel der Gemeente van groot belang werd geacht, de exploitatie daarvan geheel naar eigen inzicht te kunnen leiden.

Met het Rijk werd overeenstemming verkregen omtrent den bouw van een barak voor schipbreukelingen aan de Rietdijkstraat. De aanbesteding daarvan gaf evenwel een zoo hooge uitkomst, dat van de uitvoering van het werk voorloopig nog werd afgezien.